

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że **Z. M.** podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym to jest emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako zleceniobiorca w okresie od 7 czerwca 2012 roku do 9 czerwca 2012 roku u płatnika składek Centrum Fotografii Krajoznawczej (...) Oddział w Ł. oraz określił miesięczną podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne za powyższy okres.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że zawarta pomiędzy płatnikiem a Z. M. umowa nazwana „umową o dzieło” jest w istocie umową o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy dotyczące umowy zlecenia zgodnie z art.750 k.c. Przedmiotem spornej umowy zawartej z zainteresowaną było opracowanie i przygotowanie prezentacji zestawu dań regionalnych dla uczestników (...). W ocenie organu rentowego zaprezentowanie zestawu dań regionalnych nie może być uznane za dzieło, tym bardziej jeśli prezentacja była połączona z konsumpcją i tym samym zbliżona do usługi cateringowej. Dziełem nie może być czynność, sama praca. W wyniku pracy polegającej na przedstawieniu dań nie powstał przedmiot w stanie wcześniej nieistniejącym, posiadający autonomiczną wartość w obrocie, mający cechę różnorodności, poddający się sprawdzianowi na istnie wad fizycznych, którego powstanie strony przewidywały w momencie zawarcia umowy. Przez zawieranie umowy przyjmujący zlecenie zobowiązał się do wykonania szeregu czynności dla zlecającego a nie wykonania dzieła. Umowa miała charakter okresowy, kończyła się z upływem czasu na jaki została zawarta, a nie po wykonaniu dzieła. Zatem zawarta z Z. M. umowa była w rzeczywistości umową o świadczenie usług.

W odwołaniu od powyższej decyzji płatnik składek Centrum Fotografii Krajoznawczej (...) Oddział w Ł. wniósł o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że Z. M. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w okresie od 7 czerwca do 9 czerwca 2012 roku jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy o dzieło u płatnika składek Centrum Fotografii Krajoznawczej (...) Oddział w Ł.. Ponadto wniósł o zasądzenie na rzecz płatnika składek kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Odwołujący podniósł, że umowa zawarta przez płatnika z zainteresowaną Z. M. spełniała wszelkie przesłanki ustawowe umożliwiające zakwalifikowanie jej jako umowy o dzieło. Czynności podejmowane w ramach tej umowy zmierzały do osiągnięcia konkretnego, indywidualnie oznaczonego i realnego rezultatu – dzieła – prezentacji dań regionalnych. Jako wykonawca Z. M. ponosiła odpowiedzialność z tytułu nieosiągnięcia określonego w umowie rezultatu, bądź za jego wady. Za realizację przedmiotu umowy Z. M. otrzymała wynagrodzenie, co więcej zainteresowaną nie łączył z płatnikiem składek stosunek zależności i podporządkowania. Rezultatem podjętych przez zainteresowaną działań były gotowe dania zaprezentowane zgodnie z jej indywidualną, twórczą koncepcją. Przedmiot tego świadczenia był niewątpliwie dziełem. Na zainteresowanej spoczywała również odpowiedzialność za wady dzieła – jego niewykonanie czy wykonanie w sposób niezgodny z umową.

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

Decyzją z dnia 17 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że **G. M. (1)** podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym to jest emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako zleceniobiorca w okresach:

- od 2 stycznia do 31 grudnia 2012 roku,
- od 2 stycznia do 31 grudnia 2013 roku,
- od 2 stycznia do 31 grudnia 2014 roku

u płatnika składek Centrum Fotografii Krajoznawczej (...) Oddział w Ł. oraz określił miesięczną podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne za powyższy okres.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że zawarte pomiędzy płatnikiem a G. M. (1) umowy nazwana „umową o dzieło” są w istocie umowami o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy dotyczące umowy zlecenia zgodnie z art.750 k.c. Przedmiotem spornych umów zawartych z zainteresowaną było zaaranżowanie i ustawienie sal do potrzeb wystawowych.

W ocenie organu rentowego przedmiot umowy sprowadzał się do wykonywania powtarzalnych czynności. Zainteresowana brała udział w przygotowaniu 4-5 wystaw w roku, materiały do przygotowania wystaw otrzymała od płatnika. Umowy były zawarte na powtarzające się okresy. Wynagrodzenie było wypłacane periodycznie w stałej kwocie, nie było uzależnione od wykonania części dzieła.

W odwołaniu od powyższej decyzji płatnik składek Centrum Fotografii Krajoznawczej (...) Oddział w Ł. wniósł o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że G. M. (2) nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w okresach: od 2 stycznia do 31 grudnia 2012 roku, od 2 stycznia do 31 grudnia 2013 roku oraz od 2 stycznia do 31 grudnia 2014 roku jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy o dzieło u płatnika składek Centrum Fotografii Krajoznawczej (...) Oddział w Ł.. Ponadto wniósł o zasądzenie na rzecz płatnika składek kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Odwołujący podniósł, że umowa zawarta przez płatnika z zainteresowaną G. M. (1) spełniała wszelkie przesłanki ustawowe umożliwiające zakwalifikowanie jej jako umowy o dzieło. Czynności podejmowane w ramach tych umów zmierzały do osiągnięcia konkretnego, indywidualnie oznaczonego i realnego rezultatu – dzieła – aranżacji wystawy zdjęć. Jako wykonawca G. M. (1) ponosiła odpowiedzialność z tytułu nieosiągnięcia określonego w umowie rezultatu, bądź za jego wady. Za realizację przedmiotu umowy zainteresowana otrzymała wynagrodzenie, co więcej zainteresowaną nie łączył z płatnikiem składek stosunek zależności i podporządkowania. Rezultatem podjętych przez zainteresowaną czynności było zaaranżowanie wystawy zdjęć według swojej własnej, artystycznej koncepcji. Tematyka wystaw była za każdym razem odmienna i to samo dotyczy opracowania projektu aranżacji. Praca nie była zatem powtarzalna. Również częstotliwość opracowania wystaw była zbyt mała, aby można było uznać wykonywane czynności za świadczenie okresowe. Zdaniem skarżącego periodyczna wypłata wynagrodzenia nie stawowi podstawy do uznania że zawarte umowy nie były umowami o dzieło, bowiem sposób zapłaty wynagrodzenia nie ma znaczenia przy kwalifikacji umowy.

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

Postanowieniem z dnia 2 czerwca 2016 roku sprawa z udziałem G. M. (1) została połączona do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą z udziałem Z. M.. (postanowienie – k.16 akt VIIIU 381/16).

Zainteresowane nie zajęły stanowiska w sprawie.

Na rozprawie w dniu 17 października 2016 roku pełnomocnik ZUS wniosła o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w zakresie odwołania w sprawie G. M. (1) w wysokości 4.800 zł a w zakresie odwołania w sprawie z udziałem Z. M. zgodnie z normami przepisanyymi.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujące się Centrum Fotografii Krajoznawczej ((...)) jest specjalistyczną jednostką organizacyjną (...) Oddziału (...), podlegającą Zarządowi Głównemu w W.. (...) Towarzystwo (...) z siedzibą w W. jest stowarzyszeniem prowadzącym działalność społecznie użyteczną. Jednostkami organizacyjnymi (...) są oddziały i jednostki regionalne jako jednostki terenowe oraz jednostki specjalistyczne.

Podstawowym celem Centrum Fotografii Krajoznawczej jest realizacja statutowych zadań (...) w zakresie fotografii krajoznawczej, upowszechnianie jej dokumentacyjnej roli, pozyskiwanie, gromadzenie, zabezpieczenie i ochrona prac fotograficznych związanych z turystyką i krajoznawstwem.

(...) zajmuje się również organizacją wystaw zdjęć.

(okoliczności bezsporne)

W dniu 31 maja 2012 roku pomiędzy Centrum Fotografii Krajoznawczej (...) Oddział w Ł. reprezentowanym przez A. D. (1) a **Z. M.** została zawarta umowa o dzieło nr (...). Zgodnie z umową wykonawca zobowiązał się wykonać dzieło polegające na opracowaniu i przedstawieniu dań regionalnych dla uczestników FORUM w dniach od 7 do 9 czerwca 2012 roku. Za wykonanie dzieła wykonawca miał otrzymać wynagrodzenie w wysokości 1.300 zł. Wykonawca miał otrzymać niezbędne do wykonania dzieła materiały i narzędzia i na zakończenie pracy rozliczyć się z otrzymanych materiałów i narzędzi.

(umowa nazwana umową o dzieło k.3 akt ZUS)

Z. M. jest twórczynią ludową ziemi (...).

W ramach wykonania zawartej umowy Z. M. została zobowiązana do przedstawienia uczestnikom (...), które odbyło się w Ł. w dniach od 7 do 9 czerwca 2012 roku wyrobów kuchni regionalnej. Celem prezentacji było podkreślenie specyfiki regionu (...) i zapoznanie uczestników forum z kulturą ziemi (...).

Zainteresowana przygotowała zestaw 8-9 dań charakterystycznych dla regionu i je przedstawiła. Dania sporządziła z własnych składników. Zainteresowana podzieliła kuchnię regionu na charakterystyczną dla kuchni księżackiej i chłopskiej, opowiedziała o historii kuchni i zaprezentowanych dań. Prezentacja odbyła się podczas jednego wieczoru, po kolacji. Uczestnicy mieli możliwość degustacji dań.

Zainteresowana sama decydowała ile i jakie dania pokaże, bowiem jako twórczyni ludowa miała stosowną wiedzę w tym zakresie.

Wynagrodzenie zostało wypłacone zainteresowanej po pokazie w określonej w umowie kwocie.

Zainteresowana nie była zobowiązana do przygotowania i dostarczenia posiłków dla uczestników (...).

(zeznania A. D. (2) – min.00:04:42-00:15:00 protokół z 17.10.2016 r.)

W dniu 2 stycznia 2012 roku pomiędzy Centrum Fotografii Krajoznawczej (...) Oddział w Ł. reprezentowanym przez A. D. (1) a **G. M. (2)** została zawarta umowa o dzieło nr (...). Wykonawca zobowiązał się wykonać dzieło polegające zaaranżowaniu i ustawieniu sal dla potrzeb wystawowych. Za wykonanie dzieła wykonawca miał otrzymać wynagrodzenie w formie zaliczkowej po 800 zł miesięcznie. Wykonawca miał otrzymać niezbędne do wykonania dzieła materiały i narzędzia i na zakończenie pracy rozliczyć się z otrzymanych materiałów i narzędzi. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na dzień 2 stycznia 2012 roku a zakończenia na dzień 31 grudnia 2012 roku. Odbiór dzieła miał nastąpić w siedzibie zamawiającego.

Zainteresowana G. M. (1) otrzymywała wynagrodzenie miesięcznie, na podstawie przedstawionych rachunków.

W czerwcu 2012 roku zainteresowana otrzymała wynagrodzenie w kwocie 1.250 zł, w grudniu 2012 roku – 1600 zł. W pozostałych miesiącach wynagrodzenie było zgodne z umową.

(umowa nazwana umową o dzieło k.44 akt ZUS, rachunki – k.33-43, k.7 akt ZUS)

W dniu 2 stycznia 2013 roku pomiędzy Centrum Fotografii Krajoznawczej (...) Oddział w Ł. reprezentowanym przez A. D. (1) a **G. M. (2)** została zawarta umowa o dzieło nr (...). Wykonawca zobowiązał się wykonać dzieło

polegające zaaranżowaniu i ustawieniu sal dla potrzeb wystawowych. Za wykonanie dzieła wykonawca miał otrzymać wynagrodzenie w formie zaliczkowej po 800 zł miesięcznie. Wykonawca miał otrzymać niezbędne do wykonania dzieła materiały i narzędzia i na zakończenie pracy rozliczyć się z otrzymanych materiałów i narzędzi. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na dzień 2 stycznia 2013 roku a zakończenia na dzień 31 grudnia 2013 roku. Odbiór dzieła miał nastąpić w siedzibie zamawiającego.

Zainteresowana G. M. (1) otrzymywała wynagrodzenie miesięcznie, na podstawie przedstawionych rachunków.

W październiku 2013 roku zainteresowana otrzymała wynagrodzenie w kwocie 900 zł, w listopadzie 2013 roku – 1.030 zł, w grudniu 2013 roku 1.400 zł. W pozostałych miesiącach wynagrodzenie było zgodne z umową.

(umowa nazwana umową o dzieło k.44 akt ZUS, rachunki – k.20-31 akt ZUS)

W dniu 2 stycznia 2014 roku pomiędzy Centrum Fotografii Krajoznawczej (...) Oddział w Ł. reprezentowanym przez A. D. (1) a **G. M. (2)** została zawarta umowa o dzieło nr (...). Wykonawca zobowiązał się wykonać dzieło polegające zaaranżowaniu i ustawieniu sal dla potrzeb wystawowych. Za wykonanie dzieła wykonawca miał otrzymać wynagrodzenie w formie zaliczkowej po 900 zł miesięcznie. Wykonawca miał otrzymać niezbędne do wykonania dzieła materiały i narzędzia i na zakończenie pracy rozliczyć się z otrzymanych materiałów i narzędzi. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na dzień 2 stycznia 2014 roku a zakończenia na dzień 31 sierpnia 2014 roku. Odbiór dzieła miał nastąpić w siedzibie zamawiającego.

Zainteresowana G. M. (1) otrzymywała wynagrodzenie miesięcznie, na podstawie przedstawionych rachunków.

W czerwcu 2014 roku zainteresowana otrzymała wynagrodzenie w kwocie 1.200 zł. W pozostałych miesiącach wynagrodzenie było zgodne z umową.

W dniu 1 września 2014 roku pomiędzy Centrum Fotografii Krajoznawczej (...) Oddział w Ł. reprezentowanym przez A. D. (1) a **G. M. (2)** została zawarta umowa o dzieło nr 3a/2014. Wykonawca zobowiązał się wykonać dzieło polegające na przygotowaniu i urządzaniu wystroju plastycznego wystaw fotograficznych. Za wykonanie dzieła wykonawca miał otrzymać wynagrodzenie w formie zaliczkowej (co dwa miesiące) 1.800 zł. Wykonawca miał otrzymać niezbędne do wykonania dzieła materiały i narzędzia i na zakończenie pracy rozliczyć się z otrzymanych materiałów i narzędzi. Termin rozpoczęcia dzieła strony ustaliły na dzień 1 września 2014 roku a zakończenia na dzień 31 grudnia 2014 roku. Odbiór dzieła miał nastąpić w siedzibie zamawiającego.

Zainteresowana G. M. (1) otrzymywała wynagrodzenie miesięcznie, na podstawie przedstawionych rachunków.

(umowa nazwana umową o dzieło k.19, k.18 akt ZUS, rachunki – k.8-17 akt ZUS)

(...) organizowało kilka wystaw fotografii krajoznawczej w roku. Wystawy odbywały się w różnych miejscach, zgodnie z planem wystaw. Każda wystawa miała swój temat, były też wystawy autorskie.

Do zadań zainteresowanej G. M. (1) należało przygotowanie scenografii i aranżacji wystawy fotograficznej. Zainteresowana zapoznawała się z tematem wystawy, ze zdjęciami. Następnie wykonywała odręcznie projekt aranżacji, decydowała o oświetleniu. Wykonaniem elementów scenografii zajmował się płatnik (...). Czasem zainteresowana i płatnik dyskutowali o projekcie, były wprowadzane poprawki, zgodnie z sugestią płatnika.

Nakład pracy zainteresowanej przy każdej wystawie był jednakowy.

Podpisując umowę płatnik znał plan wystaw.

(zeznania A. D. (2) – min. 00:19:47 – 00:37:09 protokół z 17.10.2016 r., projekt aranżacji – k.43-46)

Ustalenie wynagrodzenia zaliczkowo było spowodowane prośbą zainteresowanej, która potrzebowała środków.

(zeznania A. D. (2) – min.00:19:47 – 00:37:09 protokół z 17.10.2016 r.)

W przypadku wykonania dodatkowej aranżacji, nowego, dodatkowego elementu scenografii zainteresowana otrzymywała wyższe wynagrodzenie.

Na każdą wystawę były przygotowane katalogi, zaproszenia, w których były informacje o temacie wystawy, autorze (jeżeli była to wystawa autorska). Dane zainteresowanej jako autora aranżacji nie były zamieszczane w katalogu ani w zaproszeniach.

(zeznania A. D. (2) – min.00:47:51 – 00:53:02 protokół z 17.10.2016 r.)

Obecnie G. M. (1) jest zatrudniona jako sprzątaczką na podstawie umowy o pracę. Nie zajmuje się aranżacją wystaw. (...) zatrudnia kustosza.

(zeznania A. D. (2) – min. 00:19:47 – 00:37:09 protokół z 17.10.2016 r.)

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie wyżej powołanych dokumentów w postaci umów zawartych przez Centrum Fotografii Krajoznawczej (...) Oddział w Ł. z zainteresowanymi, rachunków z rozliczenia umów, projektów aranżacji wystaw oraz zeznań przedstawiciela płatnika – D. (...) A. D. (2) uznając je za wystarczające do poczynienia przedmiotowych ustaleń. Powołane dowody nie były kwestionowane w toku postępowania przez żadną ze stron, a Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw, aby z urzędu zakwestionować ich wartość dowodową w sprawie.

Wskazać także należy, że spór w tej sprawie sprowadzał się w istocie do odmiennej oceny umów nazwanych „umowami o dzieło”, którą skarżący zawarł z zainteresowanymi. Dodatkowo wskazać należy, że odwołujący się płatnik nie zakwestionował wskazanych przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji okresów podlegania przez zainteresowane obowiązkowym ubezpieczeniu społecznym, jako zleceniobiorcy u płatnika składek, ani miesięcznej podstaw wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne. W toku postępowania twierdził, iż w ogóle nie był zobowiązany, jako płatnik składek do uiszczania składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne zainteresowane, ponieważ kwestionowane umowy były umowami o dzieło i nie stanowiły tytułu do ubezpieczeń społecznych.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art.6 ust.1 punkt 4 i art.12 ust.1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku poz.963) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu.

Stosownie do treści art.13 punkt 2 ww. ustawy zleceniobiorcy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy. Każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych (art.36 ust.1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Obowiązkiem płatnika składek – z mocy art.46 ust.1 i art.47 ust.1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – jest obliczanie, rozliczanie i opłacanie należnych składek za każdy miesiąc kalendarzowy oraz przesyłanie w wyznaczonym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłacanie składek za dany miesiąc.

Zgodnie z art.18 ust.1 i ust.3 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, stanowi przychód, o którym mowa w art.4 punkcie 9 (to jest przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia), jeżeli w umowie określono odpłatność za jej wykonywanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie.

Na podstawie art.66 ust.1 punkt 1e ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz.U. z 2008 roku, nr 164, poz. 1027 ze zm.) obowiązującej od dnia 1 października 2004 roku osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, które są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego. Do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne z mocy art.81 ust.1 ww. ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem ust. 5 i 6. Ust.5 art.81 tej ustawy stanowi, że przy ustalaniu podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne nie stosuje się ograniczenia, o którym mowa w art.19 ust.1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Z kolei wymieniony ust.6 art.81 przewiduje, że podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych.

Przepis art.83 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych daje organowi rentowemu podstawy do prowadzenia postępowania administracyjnego w przedmiocie prawidłowości zgłoszenia i przebiegu ubezpieczeń społecznych. Powyższe, sprowadza się jednoznacznie do przyznania organowi rentowemu uprawnienia do badania rzeczywistej treści tytułów podlegania ubezpieczeniom (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 października 2012 r. III AUa 1559/11, Lex nr 1236171).

Zgodnie z art.353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W rozpoznawanej spór dotyczył kwalifikacji prawnej umów nazwanych „umowami o dzieło” jakie odwołujący się płatnik Centrum Fotografii Krajoznawczej (...) Towarzystwa (...) zawarł z zainteresowanymi G. M. (1) i Z. M. w okresie objętym zaskarżonymi decyzjami. Kwestią sporną było to, czy strony istotnie zawarły umowy o dzieło nieskutkujące obowiązkiem ubezpieczenia społecznego czy też zawarły umowy o świadczenie usług, do których zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, a które stanowią tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

Odnosząc się do powyższej spornej kwestii wskazać należy, iż stosownie do art.734§1 k.c. przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie, przy czym do umowy o świadczenie usług stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu (art.750 k.c.).

Przedmiotem umowy o świadczenie usług jest dokonanie określonej czynności faktycznej, która nie musi prowadzić do osiągnięcia indywidualnie oznaczonego rezultatu. Chodzi tu zatem o umowy zobowiązujące do dokonania jednej lub wielu czynności faktycznych (także stałego ich dokonywania).

Zgodnie zaś z treścią art.627 k.c. przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.

Nie ulega wątpliwości, że przepisy o zleceniu nie mają zastosowania do czynności będących przedmiotem umowy o dzieło, bowiem wykonanie dzieła, zgodnie z prezentowanym w doktrynie poglądem, nie mieści się w pojęciu usługi w rozumieniu art.750 k.c.

Umowę o dzieło zalicza się do kategorii „umów rezultatu” i przeciwstawia umowie zlecenia - jako „umowie o staranne wykonanie usługi”. W odróżnieniu od umowy zlecenia, umowa o dzieło wymaga, by starania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu. Zawierając taką umowę strony winny dokładnie określić dzieło, które ma powstać w następstwie jej wykonania. Tymczasem umowa zlecenia takiego rezultatu - jako koniecznego do osiągnięcia - nie akcentuje. Elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia nie jest zatem wynik, lecz starania podejmowane w celu osiągnięcia tego wyniku, zatem wystarczy,

że swoją pracę wykonuje się sumiennie. Wykonywanie umowy nie musi prowadzić do osiągnięcia określonego, zindywidualizowanego rezultatu, osiągnięcie go nie należy do obowiązków zleceniobiorcy i jeśli nawet mimo starannego wykonywania pracy nie zostanie on uzyskany, nie stanowi to nienależytego wykonania zobowiązania (wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 21.12.1993 r. III AUr 357/93, Lex nr 13794; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 26.01.2006 r. III AUa 1700/05, Lex nr 359844; wyrok Sądu Najwyższego z 13.03.1967 r. I CR 500/66; Legalis nr 104542).

Dokonując kwalifikacji konkretnej umowy należy w pierwszej kolejności badać, czy świadczenie będące przedmiotem zobowiązania ma cechy dzieła. Dzieło stanowi zawsze zjawisko przyszłe, jest czymś, co w chwili zawarcia umowy nie istnieje, lecz ma dopiero powstać w jakiejś określonej przyszłości. Rezultat, o jaki umawiają się strony, musi być z góry określony i może przyjmować zarówno postać materialną jak i niematerialną. Cechą konstytutywną umowy o dzieło jest obiektywnie osiągalny i w konkretnych warunkach pewny rezultat. Dzieło musi mieć indywidualny charakter i odpowiadać osobistym potrzebom zamawiającego. Podkreślenia także wymaga, że celem umowy o dzieło nie jest czynność (samo działanie lub zaniechanie), która przy zachowaniu należytej staranności prowadzić ma do określonego w umowie rezultatu, lecz samo osiągnięcie tego rezultatu. W umowie o dzieło chodzi zawsze o osiągnięcie umówionego rezultatu, niezależnie od rodzaju i intensywności świadczonej w tym celu pracy i staranności. Tymczasem umowa o świadczenie usług jest umową starannego działania, jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które nie muszą zmierzać do osiągnięcia rezultatu. Kolejną cechą umowy o dzieło jest brak stosunku zależności lub podporządkowania pomiędzy zamawiającym a przyjmującym zamówienie. Sposób wykonania dzieła pozostawiony jest w zasadzie uznaniu przyjmującego zamówienie, byleby dzieło miało przymioty ustalone w umowie lub wynikające z charakteru danego dzieła. Przyjmujący zamówienie nie ma także, co do zasady, obowiązku osobistego wykonania dzieła, chyba że wynika to z umowy lub charakteru dzieła (np. dzieło artystyczne). Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu zawsze obciąża przyjmującego zamówienie. Przy czym odpowiedzialność przyjmującego zamówienie w wypadku nieosiągnięcia celu umowy jest odpowiedzialnością za nieosiągnięcie określonego rezultatu, a nie za brak należytej staranności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2000 r. sygn. II UKN 386/99, Lex nr 42386).

Dzieło jest przy tym wytworem, który w momencie zawierania umowy nie istnieje, jednak jest w niej z góry przewidziany i określony w sposób umożliwiający jego późniejszą weryfikację. Przedmiot umowy o dzieło może zatem zostać określony w różny sposób, jednakże określenie to musi być na tyle precyzyjne, aby nie było wątpliwości, o jakie dzieło chodzi. Nadto cechą konstytutywną dzieła jest samoistność rezultatu, przez co rozumie się jego niezależność od dalszego działania twórcy. Innymi słowy - z chwilą ukończenia dzieła staje się ono odrębne od twórcy. W przypadku rezultatu materialnego, samoistną wartością, dla której osiągnięcia strony zawarły umowę o dzieło jest konkretna rzecz. Wskazuje się również, iż jednym z kryteriów umożliwiających odróżnienie umowy o dzieło od umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania dzieła sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych. Istotą umowy o dzieło jest więc zawsze osiągnięcie umówionego przez strony konkretnego i sprawdzalnego rezultatu, a nie - jak w przypadku umowy zlecenia - staranne działanie. Zgodnie z powyższym przyjmujący zamówienie odpowiada więc za nieosiągnięcie określonego efektu pracy, a rodzaj i intensywność pracy świadczonej w celu wykonania dzieła pozostają bez znaczenia dla jego odpowiedzialności umownej (Komentarz do Kodeksu cywilnego. Zobowiązania - część szczególna, Z. Gawlik, A. Janiak, A. Kidyba, K. Kopaczyńska-Pieczniak, G. Kozieł, E. Niezbecka, T. Sokołowski).

Nazwa umowy z wyeksponowaniem terminologii służącej podkreśleniu, że ma ona charakter dzieła, nie przesądza samodzielnie o rodzaju umowy w oderwaniu od oceny rzeczywistego jej przedmiotu oraz okoliczności jej wykonywania. Decydująca jest bowiem rzeczywista istota umowy determinowana jej treścią, zgodnym zamiarem stron i celem, a nie jej nazwa, która niejednokrotnie nie oddaje natury łączącej strony stosunku prawnego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 25 czerwca 2013 r. sygn. III AUa 13/13, Lex nr 1339292; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2013 r. sygn. III CSK 216/12, Lex nr 1324298).

Dla oceny charakteru umowy i przeprowadzenia linii demarkacyjnej między umową o dzieło, a umową zlecenia istotny jest zakres zobowiązania i odpowiedzialności. W odróżnieniu od umowy o dzieło przyjmujący zamówienie w umowie zlecenia (świadczenia usług) nie bierze na siebie ryzyka pomyślnego wyniku spełnianej czynności. Jego odpowiedzialność za właściwe wykonanie umowy oparta jest na zasadzie starannego działania (art. 355§1 k.c.), podczas

gdy odpowiedzialność strony przyjmującej zamówienie w umowie o dzieło niewątpliwie jest odpowiedzialnością za rezultat (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 września 2013 r., III AUa 244/13, Legalis nr 740577).

W ocenie Sądu umowa zawarta z **Z. M.** jest umową o dzieło i w tym zakresie odwołanie jest zasadne.

Na podstawie tej umowy zainteresowana przedstawiła autorską prezentację dań regionalnych podczas (...) Fotografii Krajoznawczej w Ł., które miało miejsce w dniach od 7 do 9 czerwca 2012 roku.

Organ rentowy wskazał, że prezentacja (w tym wypadku zbliżona do wykładu) na temat kuchni regionalnej może odbywać się wyłącznie w ramach umowy zlecenia, gdyż brakuje rezultatu a nadto nie można sprawdzić wad fizycznych dzieła.

Z ustaleń Sądu wynika, że Z. M. samodzielnie przygotowała prezentację dań regionalnych, płatnik nie ingerował w jej twórczość w tym zakresie a kompetencje do wykonania dzieła wynikały z zaliczenia zainteresowanej do twórców ludowych.

Zawarta umowa dawała zainteresowanej swobodę i samodzielność w jej wykonaniu, a jednocześnie założono nietrwałość stosunku prawnego.

Prezentacja miała charakter epizodyczny, jednorazowy, zindywidualizowany na etapie zawierania umowy, co nie odpowiada umowie o świadczenie usług. Strony umówiły się na konkretną, dającą się zmierzyć finalnym efektem pracę.

Zainteresowana przygotowała zestaw 8-9 dań regionalnych, opowiedziała o ich historii. Cechą umowy był jej twórczy i indywidualny charakter.

Niewątpliwie dzieło miało postać niematerialną. Z. M. opracowała i przygotowała prezentację dań regionalnych w formie przez siebie wybranej. Czynności wykonane przez zainteresowaną miały charakter indywidualny. Odbiór dzieła sprowadzał się do kontroli jego przeprowadzenia zgodnie z tematem. Twórczy charakter prezentacji (dzieła) jego rezultat umowy nadał wykonaniu formę związaną z zamówieniem dzieła o charakterze niepowtarzalnym, spełniającym kryteria twórcze.

W interesie płatnika (...) w przypadku spornej umowy nie było zatrudnienie zainteresowanej ani powierzenie jej prac o charakterze stałym i ciągłym. Płatnik w przypadku tej spornej umowy zwrócił się do Z. M., wtedy kiedy powstała u niego konkretna rzecz do wykonania, usprawiedliwiona konkretną potrzebą. Płatnik w tym przypadku nie był zainteresowany współpracą z Z. M. o charakterze ciągłym, lecz na podstawie umowy zatrudnił ją do wykonania z góry określonego konkretnego zadania. Wymienione powyżej okoliczności – charakterystyczne dla umowy o dzieło - zdaniem Sądu Okręgowego jednoznacznie dowodzą, iż pomiędzy odwołującym się a Z. M. została zawarta umowa o dzieło. Wykonywanie pracy na podstawie umowy o dzieło tytułu do ubezpieczeń społecznych nie stanowi.

Z ustaleń Sądu wynika również, iż czynności wykonane przez zainteresowaną nie stanowiły usługi cateringowej – przygotowania posiłku dla uczestników, nie taki był bowiem cel umowy.

Z tych względów Sąd Okręgowy, na podstawie art.477¹⁴§2 k.p.c., w punkcie 1 zmienił zaskarżoną decyzję.

Odnosząc się do umów zawartych z **G. M. (2)** w ocenie Sądu Okręgowego poczynione ustalenia faktyczne wskazują, że nie można uznać ich za umowy o dzieło.

Z ustaleń Sądu wynika, że rzeczywistą wolą (związaną z nałożonymi obowiązkami a nie z wolą wyrażoną nazwie umowy) stron było świadczenie usługi, a nie wykonanie dzieła, gdyż przedmiot umowy zawartej pomiędzy stronami nie posiada cech dzieła. Treścią zobowiązania ukształtowanego przez strony, nie był bowiem określony wynik odpowiadający pewnym z góry ustalonym warunkom, lecz wykonywanie jednorodnych czynności zmierzających do osiągnięcia rezultatu w postaci zaaranżowania i ustawienia sal dla potrzeb wystawowych bliżej nieokreślonych

(w chwili zawarcia umowy) wystaw. Przedmiot umowy nie był zindywidualizowany w momencie zawarcia umowy. Umowa nie określała również jakie czynności ma wykonać zainteresowana, choć plan wystaw znany był płatnikowi w dacie zawarcia umów.

Na podstawie umowy z dnia 1 września 2014 roku zainteresowana miała przygotować i urządzić wystroj plastyczny wystaw fotograficznych. Także w tej umowie (...) nie wskazało jakie wystawy ma przygotować zainteresowana.

Z ustaleń Sądu wynika, iż G. M. (1) sporządzała odręcznie projekt scenografii a płatnik wykonywał go korzystając z własnych materiałów. Dane ubezpieczonej jako autora scenografii nie były zamieszczane w katalogach z wystawy, zaproszeniach. Zainteresowana miała wykonywać czynności w okresie od 2 stycznia do 31 grudnia 2012 roku, od 2 stycznia do 31 grudnia 2013 roku i w okresie od 2 stycznia do 31 grudnia 2014 roku. Przy czym istotne jest, iż w dacie zawarcia umów płatnik znał harmonogram wystaw, których było 4-5 w roku. Harmonogram ten nie został załączony do umowy, zainteresowana nie знаła zatem swoich obowiązków, nie mogła określić czasu jaki poświęci na wykonanie scenografii ani też nie znała oczekiwań (...). Trudno również przyjąć, iż nad odręcznie sporządzonym projektem scenografii (dotyczącym 4-5 wystaw) zainteresowana pracowała przez rok.

Wynagrodzenie nie było uzależnione od rezultatu pracy, ale od dołożenia staranności w zaaranżowaniu i ustawieniu sal dla potrzeb wystawowych, czy też przygotowaniu i urządzeniu wystroju plastycznego wystaw fotograficznych. Wynagrodzenie ustalone w formie zaliczkowej nie miało na celu zapłaty za częściowe wykonanie dzieła, tylko wynikało z prośby zainteresowanej, która potrzebowała środków. W niektórych miesiącach wynagrodzenie przekraczało wysokość wskazaną w umowie. Płatnik wskazał, że ustalenie wyższego wynagrodzenia było związane z wykonaniem przez zainteresowaną dodatkowych czynności, które nie zostały wymienione w umowie.

Nakład pracy zainteresowanej przy przygotowaniu wystawy był taki sam, zatem jej praca nie miała charakteru indywidualnego. Projekt aranżacji był konsultowany z płatnikiem, wprowadzano do niego poprawki, co oznacza że zainteresowana nie była samodzielna w wykonaniu czynności i aranżacje wystaw nie miały cech oryginalnego i indywidualnego świadczenia.

Zainteresowana wykonywała czynności w ramach umów starannego działania, mających charakter umów zlecenia (umów o świadczenie usług), na co wskazuje również ich cykliczność. Zainteresowanej nie obciążało ryzyko niewłaściwego wykonania dzieła, bowiem za efekt końcowy – wystawę fotografii odpowiadał wykonawca – płatnik.

Poczynione w sprawie ustalenia, zdaniem Sądu Okręgowego jednoznacznie dowodzą, że pomiędzy odwołującym się (...) a zainteresowaną G. M. (2) zawarto umowy zlecenia. Wykonywanie pracy na podstawie tych umów rodzi dla zainteresowanej tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych na podstawie ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego zgodnie z przepisami ww. ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Z tych względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴§1 k.p.c., w punkcie 2 wyroku oddalił odwołanie.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art.98§1 k.p.c.

Sąd zasądził od płatnika (...) na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kwotę 4.800 zł, ustaloną na podstawie §2 punkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku, poz.1805).

Natomiast w zakresie odwołania od decyzji dotyczącej Z. M. Sąd zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz płatnika (...) kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, ustaloną na podstawie §9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku, poz.1805).

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.

9.11.2016 r.